АНДРАШ ШИМОР

У МАНИРУ РАДОВАНА ЗОГОВИЋА, О ЊЕМУ САМОМ

Године 1989. написао сам једну песму, коју сам насловио на следећи начин: *У маниру Радована Зоговића, о њему самом*. У своју песму, наиме, уградио сам извесне мотиве, слике и фрагменте стихова из трију Зоговићевих песама: *Инструкција маслини, Правдање са животом* и *Стоје на мјесецу*. У првој строфи те песме, поставио сам, Зоговићевим трагом, следеће питање: "*На Месецу какав би кратер видео, друже, да ли Никарагву у трагу чизме?*" Јер у својој песми Зоговић пита астронауте, приспеле на Месечеву површину, "нијесу ли вам-грешком дали / чизме нагарављене, напепељане, крваве од Бу Пранга?" Нисам, дакако, случајно, без основа заменио илузију на Вијетнам са упутом на Никарагву. У свом последњем писму које ми је Зоговић упутио, наиме, стоји и ова реченица: "*Никарагва ми је камен на срцу*" - као да је наслутио каснији пораз сандиниста на изборима.

Зоговићева смрт затекла ме је у Гуанабоу, живописном рибарском сеоцету надомак Хаване. Својим кубанским, латино-америчким пријатељима често сам причао о Зоговићу, а њему сам говорио о Николасу Гиљену, великом кубанском песнику. Надао сам се да ће једном Зоговић упознати Гиљенову, а Гиљен - Зоговићеву поезију. Приликом једне Гиљенове посете Будимпешти, превео сам на шпански, на основу властитог превода са српског, Зоговићеву песму *Одрођавање града*. "Потресно" - то је све што је Гиљен рекао. Нешто касније, на Куби је објављено неколико Зоговићевих песама на шпанском језику, можда је на основу њих Гиљен могао да стекне нешто шири увид у Зоговићев свет. А његове песме је Зоговић могао да чита на руском. На крају су се ипак срели на једном конгресу књижевника, где је Зоговић причао Гиљену о соби своје кћерке Мирке, чији је зид красио портрет Че Геваре. Тај моменат остаје забележен у последњој строфи Зоговићеве пес-

ме под насловом *Че, куд год погледа.* "... - Како је само Гиљен /слушао причу о тој соби, заборавивши Врапчја брда!..."

Ови подаци чине аутентичном последњу строфу моје песме написане надомак Хаване, у Гуанабоу, када сам, сећајући се Зоговића, кубанску обалу назвао *нашом обалом.* Сигуран сам да би се Зоговић - који је увек с нескривеним поносом говорио и писао о Куби - сложио са тим. Последњи стих преузео сам, у суштини, из мађарског превода његове песме *Инструкција маслини*: тек једно је вредно, "... - да се, усправно, просто стоји!"

Наводим песму у целини:

У читавој арени - али где је арена? Сећам се човека што је
у арену претворио себе, и трпео бол стиснутих зуба.
Какав би он видео кратер на Месецу, да ли Никарагву у
трагу чизме,
и тачно би знао, ко против њега, ко против нас, заверу кује,

ко путеве разара, ко уништава, ко нам душу трује,
ко се упиње да разбије све што је некад било цело.
И не би се предао, - љубављу, вољом, пламтећим пламом,
свим срцем и бићем, он би се одупрео.

Све јасније, све гласније, својим сећањем, умом,
до последњег трептаја мембране на последњој живој ћелији мозга,
ја хоћу да чујем све, чак и ако ми уши наливају врелим воском,
јер не заборављам данашње рафале, не заборављам ни јучерашње.

И на вест о његовој смрти, надомак Хаване, међу рибарима,
посматрао сам море, сећајући се Зоговића, и видео где је
наша обала,
и знао сам - знам то и данас - јер га не заборављам, ни њега,
ни оно море,
јер тек једно је вредно: "... - да се, усправно, просто стоји!"

Зоговић се до смрти бори и за могућности комунизма, док су у такозваном "социјалистичком табору" већ одавно лажима упрљали све што је било чисто, замутили све што је било бистро. У својој збирци песама, под насловом *Молитва Прометеју*, објављеној 1990. године, супротставивши се буржоаској рестаурацији навео сам Зоговићеве стихове, стихове песника који је читавог живота своје песничке снаге упрегнуо у отпор друштву које се темељи на експлоатацији, и борио се

устрајно за могућности једног другачијег света - својим сећањем, својим умом, све до последњег титраја мембране на последњој живој ћелији његовог мозга.

Прев. А. Вицко

Andraš Šimor

IN THE MANNER OF RADOVAN ZOGOVIĆ, ABOUT HIMSELF

Summary

The author connects the indirect acqaintanceship of the Cuba poet Nicolas Batista Guillén (1902) and Radovan Zogović trough their mutual translations.